

NOU 2015: 14

SPK har gjennomgått NOU 2015: 14 - «Bedre beslutningsgrunnlag – bedre styring», og gir med dette våre tilbakemeldinger på rapportens innhold:

Samlet sett mener SPK at dette er en grundig rapport, som berører de fleste problemstillinger som vår virksomhet har erfart i økonomistyringen over tid. Utvalget legger imidlertid stor vekt på makroøkonomiske hensyn som i mange tilfeller kan gi andre anbefalinger enn om rent bedriftsøkonomiske hensyn legges til grunn. Utfordringen kan være å finne balansen i beslutningsunderlag som understøtter finanspolitikken på en fullgod måte, samtidig som man tilrettelegger for effektiv økonomisk styring på virksomhetsnivå.

Til de enkelte kapitler:

Kap 4 – Overordnede statlige budsjett- og regnskapsprinsipper

SPK noterer seg de finanspolitiske hensyn for videreføring av kontantprinsippet som hovedprinsipp i staten. Kontantprinsippet, kombinert med ettårsprinsippet, er imidlertid lite egnet til å styre på virksomhetsnivå, så SPK støtter en videreføring av arbeidet med periodiserte regnskaper. Bruksverdien av de periodiserte regnskapene blir imidlertid undergravd ved at hovedprinsippet og dermed sentrale beslutninger følger kontantprinsippet.

SPK har imidlertid forståelse for at kontantprinsippet er hensiktsmessig med hensyn til handlefrihet og den kortsiktige/mellomlange håndtering av pressvirkningene i økonomien. På den annen side opplever vi at dette føringsprinsippet på flere felt gir for svak beslutningsinformasjon, spesielt på balansesiden og i det langsiktige perspektiv – f eks vedlikehold av realverdier, oppfølging av langsiktige forpliktelser (pensjon), mv.

SPK gir støtte til at det arbeides videre med utviklingen av periodiserte regnskaper, og at det legges til rette for at merverdien av disse regnskapene kan hensyntas på så vel virksomhetsnivå som på aggregert nivå.

Kap 5 – Informasjon til Stortinget (...)

SPK har ingen merknader til innholdet i kapittelet, og er positiv til de foreslåtte tilrådinger

Kap 6 – Skille drift og investering

Sett fra et virksomhetsstyringsnivå er et skille mellom drift og investering en nødvendighet for å gjøre de mest rasjonelle økonomiske valgene. Man behøver sammenlignbare kostnadsdata for å kunne veie ulike alternativer opp mot hverandre, og velge den mest kostnadseffektive løsningen.

I rapportens eksempel med «investering i utdanning vs investering i skolebygg», er det lett å være enig i at slutt målsetningen er lærdommen som elevene tilegner seg, og at ressursene som settes inn i dette kun er midler for å oppnå dette. Samtidig behøves det tak over hodet på elevene, og da må man kunne gjøre gode vurderinger på anskaffelsestidspunktet og underveis - f eks hvorvidt

bygget skal eies eller leies. Tilsvarende gjelder for de fleste andre typer anleggsmidler som benyttes i offentlig tjenesteproduksjon.

SPK støtter utvalgets vurdering av at det neppe investeres for lite i staten, og kanskje tvert i mot i meste laget. Vi mener imidlertid at et tydeligere skille mellom investering og drift kan bidra til en riktig balanse mellom postene. Dagens overinvesteringer kan ha sin årsak i at beslutningstager ikke ser sammenhengen mellom investering og påfølgende driftskostnader tydelig nok. Det fokuseres på å argumentere inn et høyest mulig investeringsbudsjett, og når så anleggsmiddelet er anskaffet ser man kun driftskostnadene, mens finansieringskost, kapitalslit og balansefokus er fraværende. Etter SPKs syn kan dette medføre manglende fokus på «å trimme balansen», og sørge for hensiktsmessig nivå og vedlikehold av anleggsmidlene. Det finnes utallige eksempler på at statlige eiendeler skulle vært bedre vedlikeholdt, realisert, eller begge deler, for å understøtte en mer effektiv drift.

SPK er positiv til utvalgets tilrådinger. Det er imidlertid viktig at tilleggsinformasjonen blir reelt vektlagt i beslutningsprosessene og ikke overskygges av dagens klassifisering.

Kap 7 – Rasjonell fremdrift

SPK har ingen innspill til utvalgets vurderinger.

Kap 8 – Flerårige budsjetter

SPK har ingen merknader til utvalgets vurderinger. I de tilfeller SPK skal gjennomføre reformer/ investeringsprosjekter som skal gjennomføres over flere år, vil normalt finansieringsutfordringene håndteres i konsekvensjustert budsjett.

På generell basis virker det åpenbart at det er et misforhold mellom investeringslysten og den påfølgende viljen til å vedlikeholde de anskaffede realaktiva. Hvis bindende flerårige budsjetter ikke innføres, bør det vurderes kompenserende tiltak for å sørge for god ivaretagelse av statens eiendeler. Politisk handlefrihet bør åpenbart veie positivt, men medfører også en risiko for at man prioriterer bort det vedlikeholds nivået som tidligere investeringsvedtak har forutsatt.

Kap 9 – Virksomhetsregnskap etter statlige regnskapsstandarder (SRS)

SPK anser et periodisert regnskap som en forutsetning for god økonomisk styring, og støtter utvalgets tilråding om obligatorisk bruk av de statlige regnskapsstandardene for statlige virksomheter